

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΦΥΣΙΟΓΝΟΜΙΕΣ

Ο ΚΩΛΕΤΤΗΣ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

«Ο Κωλέττης στάς 'Αθήνας. Πρὸ τοῦ τάφου τοῦ Καρχίσκου κη. "Οθων και Κωλέττης. "Ο μάχος τῆς Πολιτικῆς. "Η μαϊμού τοῦ Κωλέττη.» "Η στάσις του πρὸ τῶν ἔχθρῶν του. "Ενα περίφημο 'Ελληνοτουρκικὸ ἐπεισόδιο. "Ο γάλλος πρεσβευτῆς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κωλέττη. "Η ἀσθένειά του, ὁ θάνατος και ἡ κηδεία του. Τὸ πένθος στῆ Γαλλία.

"Οπως και στὸ περασμένο φύλλο ἐγράφηκε, ὁ ἀείμνηστος Πρωθυπουργὸς Ἰωάννης Κωλέττης ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς πῖο ἔξυπνους ἑλλήνας πολιτικῶς και τοὺς πῖο πατριώτας. Δὲν τὸν διέκρινε βέβαια πολιτικὴ ἀγνότης και ἐλλεικρίνεια, θὰ μείνῃ ἐντούτοις ἀλησμόνητος γιὰ τὸν ἀγνὸ τοῦ πατριωτισμοῦ και γιὰ τὰ περὶ φιλία πολιτικὰ του τεράτσια.

"Ο Κωλέττης ἐπιστρέφων εἰς 'Αθήνας ἐκ Παρισίων, ὅπου ἦτο πρεσβευτῆς, μετὰ τὴν μεταβολὴν τῆς 3ης Σβρίου, ἀπεβιβάσθη στὸν Πειραιᾶ, ἐπιβιβαίνων Ἀγγλικῶ ἀτμοπλοίου. Στὴν παραλία τοῦ Πειραιῶς τὸν ἐπερίμεναν οἱ χιλιάδες τῶν φίλων του οἱ ὅποιοι, μετὰ ζητωκραυγῆς, τὸν συνᾶδουσαν ὡς τὰς 'Αθήνας. Στὸ δρόμο ἀποσπασθεῖς γιὰ μιὰ στιγμὴ τῆς συνοδείας του, ἐπῆγε στὸν τάφο τοῦ Καραϊσκάκη, ὅπου γονάτισε και προσευχήθηκε ἐπὶ ἀρετῆ ὥρα.

Δὲν ἐπέερασαν πολλὰς ἡμέρας και ὁ Κωλέττης γινόταν πρωθυπουργὸς. "Ἦταν ὡς πολιτικὸς ἀναταγνιστὸς και μπουρὸς να γοητεῦν και τὸ λαὸ και τοὺς βασιλεῖς. "Ἦταν τόσο τὸ θάρρος του ὡτε πολλὰς φορὰς πρὸ τοῦ "Οθωνος δὲν ἐδίσταζε να λάβῃ στήσι ἐπιτακτικῆ. "Οταν ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως ὑπέβλεπε στὸν "Οθωνα τὸ Σύνταγμα πρὸς ὑπογραφή, αὐτὸς ἐδίσταζε να τὸ υπογράψῃ. Τὰ ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς προσπαθοῦσαν να τὸν καταφέρουν να ὑπογράψῃ, μὰ ὁ Κωλέττης, δυναμώνοντας τὴ φωνή του εἶπε: «Ἐγὼ θάρρος πολλοὺς λαοὺς ἀνευ βασιλέως, ἀλλὰ κανένα βασιλεῖα χωρὶς λαὸ! "Υπογράψω, βασιλεῦ! » Καὶ ὁ "Οθων ἀναγκάστηκε να ὑπογράψῃ.

Τὸ σπῆτι του πού βρισκόταν κοντὰ στὴν πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ, ἦταν νυχθήμερον γεμάτο ἀπο φίλους του κάθε τάξεως, τοὺς ὁποίους ὑποδεχόταν μετὰ χίλιους μορφασμοὺς ἢ δημοφιλῆς μαϊμού του. Τῆ μαϊμού αὐτὴ τὴν ὑπεραγαποῦσε ὁ Κωλέττης. "Ἦτο δὲ λαοφίλης. Μόλις ἔφτανε στὸ σπῆτι ἐπισκέπτη: τὸν ὑποδεχόταν μετὰ γκροιάσεως και τοῦ γινόταναι τοιμποδοῖ. "Ἔτσι ἀπ' τὴ μαϊμού ὁ ἐπισκέπτης ἔλεφε στὸν Κωλέττη, ὁ ὁποῖος ἦταν τρομερὰ εἰρων και κοροϊδευτῆς. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἔμεινε μετὰ τῶν λαοῦ και ἡ φράσις: «Μ α ἱ μ ο ὀ τ ο ὕ Κ ω λ ἔ τ τ η», λεγομένη γιὰ τοὺς εἰρωνας και τοὺς κοροϊδευτὰς!..

"Ο Κωλέττης ἦταν ὁ μάγος τῆς πολιτικῆς. Τὸ χαμόγελο τὸ εἶχε πάντα στὰ χεῖλη του και γιὰ τοὺς φίλους και γιὰ τοὺς ἔχθρους του τῶν ὁποίων ἤξερε να ἐκτιμᾷ τὴν χρησιμότητα και τὴν ἀρετῆ. Τὸ Λεβίδι, ὁ ὁποῖος τὸν καταπολεμοῦσε μετὰ τὴν ἐφημερίδα του, ὁσάκις τὸν συναντοῦσε ἀπὸ δρόμο τὸν ἔχαιρετοῦσε πρῶτος και τοῦ ἐφέρετο φιλικώτατα. Ἐπίσης τὸν νεαρὸν ἀκόμα Κομμουνιστοῦ ὁ ὁποῖος τῆν ἐφημερίδα του «'Αθηνά» ἐπέκρινε σφοδρὰ τὴν Κυβέρνηση, τὸν ἐκάλεσε κάποτε στὸ γραφεῖο του και χαϊδεύοντάς του τὰ μαλλιά τοῦ εἶπε: «'Αν ἐγὼ εἶμαι διπλωμάτης, ἐσὺ θὰ γίνης τ ρ ι τ ο μ ἄ τ η ς.»

Στῆ Βουλῆ ἀντίκρουε μετὰ ἀπάθεια και τις σφοδρότερες ἐναντίον του ἐπιθέσεις. Κάποτε, σὲ μιὰ συνοδείᾳ, ἡ ἀντιπολίτευση ἐπετέθη ἀκράτητος κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. "Ο Κωλέττης ἔεuche γ' ἀπουσιάζῃ ἐκείνου τὸ βράδυ ἀπὸ τῆ Βουλῆ. Οἱ φίλοι ἐστεῖλαν ἀμέσως γιὰ να τὸν εἰδοποιήσουν ἀγγελιοφόρους, οἱ ὅποιοι τὸν ἤδραν, να μιλάει ἀφελῶς μετὰ τὴν γρηθὴ σύζυγον του διδασκάλου του Ψαλλίδα. «'Εδωξά ἐπίτηδες τὸ ἀμάξι μου, τοῦ εἶπε, γιατί δὲν ἤθελα να βρισκομαι στῆ Βουλῆ και να ἐνισχύω διὰ τῆς παρουσίας μου τὴν μανία τῶν ἀντιπάλων μας. Ἀδῆιο, ἴσω, να εἶνε ἡσυχότεροι.

Και στὸ ἐξωτερικὸ ὁ Κωλέττης εἶχε κατορθώσει να προσελκύσῃ ἰσχυροὺς φίλους, τοὺς ὁποίους χρησιμοποιοῦσε ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε κατορθώσει να διευθύνῃ στ' ἀνατολικὰ ζητήματα τὴν πολιτικὴ τῆς Γαλλίας.

— Ἐγὼ φροντίζω, ἔλεγε, να παραδέχωνται οἱ ἔξῃνοι τὰς ἐνεργείας μου και να ἐνεργῶσι συμφῶνως: πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν και

οὐχι ν' ἀκολουθῶ ἐγὼ τὰς γνώμας και συμβουλὰς ἔξῃνων περὶ τῶν ἐθνικῶν μας συμφερόντων.

"Ο πρεσβευτῆς τῆς Γαλλίας στὸς 'Αθήνας εἶχε διαταχθῆ ἀπὸ τὸ βασιλεῖα του Λουδοβίκο Φίλιππο να θεωρῆ τῆ θέληση τοῦ Κωλέττη ὡς θέληση τῆς Γαλλίας. Ἀργότερα κατάρθωσε να ἀποκτήσῃ και τὴν ὑποστήριξη τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως. Κατὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1847 ὁ ὑπασπιστῆς τοῦ "Οθωνος Τσάμηξ Καρατάσος, φεύγοντας μετὰ μυστικὴ ἀποστολὴ γιὰ τὴ Μακεδονία, ἐξήτησε ἀπὸ τὴν Τουρκικὴ πρεσβεία να τοῦ θεωρήσῃ τὸ διαβητήριον. "Ο Τούρκος διως πρεσβευτῆς Μου-

σοῦρος, ὁ ὁποῖος εἶχε διαταχθῆ να μὴ θεωρῆ τὰ διαβητήρια ἐκείνων οἱ ὅποιοι εἶχαν συμμετάσχει στὰ ἀναρτικὰ κινήματα κατὰ τῆς Τουρκίας, ἀρνήθηκε να τοῦ θεωρήσῃ τὸ διαβητήριον. "Ο Κωλέττης ματαίωσε ἐπροσπάθησε να τὸν πείσῃ. "Ἔτσι εἶχαν τὰ πράγματα στὴν ἕνα βράδυ σ' ἕνα ἀναρτικοῦ χορῶ, ἐνῶ τὸ διπλωματικὸ δῶμα παρήλανε μὲρὸς στὸ βασιλεῖα, ὁ "Οθων στράφηκε και εἶπε στὸν Τούρκο πρεσβευτῆ: «Ἐπρεπε να δεῖξετε περισσότερο σεβασμὸ πρὸς τὸ βασιλεῖα τῆς Ἑλλάδος» και χωρὶς να περιμένῃ ἀπάντησιν τοῦ ἔστρεψε τὰ νῶτα κ' ἀπομακρύνθηκε. "Ο Μουσοῦρος ἀμέσως ἀπεχώρησε ἀπ' τὸ χορῶ ζητώντας ἰκανοποίησιν. Ἀλλὰ ὁ Κωλέττης δὲν ἦταν ἀπὸ αὐτοὺς πού φοβόνταναι και ἀμέσως ἀπήνηνε διακίνωση πρὸς τὸ διπλωματικὸ σῶμα ζητώντας ὅπως σὲ 24 ὥρας ὁ Μουσοῦρος ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἑλλάδα. Συγχρόνως ἐγράψε στὴν Τουρκικὴ Κυβέρνηση ἀναλαβαίνοντας ὅλη τὴν εὐθύνη τῶν βασιλικῶν λόγων. Συνέπεια αὐτοῦ ἦταν ἡ διακοπὴ τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων, ὡς τοῦ Ἰ. Μέντηνιχ ἐξωμάληνε διπλωματικώτατα τὴν ὁ τὴθεση. Τοῦς γνωστοῦς του τοὺς προσήγορε μετὰ τὴ λέξη «ἡρακτηοῖ.» "Οταν ἀρρώστησε ὁ Κωλέττης ὁ βασιλεὺς "Οθων πῆγαινε τακτικὰ σπῆτι, καθοταν πλάι στὸ κρεβάτι του και μιλοῦσε μαζί του. Πειθαίνοντας ὁ Κωλέττης εἶπε τα περὶ φημα αὐτὰ λόγια:

— Ἀφῆνω τὸν τόπο μου ἀνίσχυρο. Τὸ ἔργον μου δὲν συνεπληρώθη. Διὰ τὸ βασιλεῦς να μὴ θελήσῃ να με γνωρίσῃ μερικὰ χρόνια πρῶτητερα! Ἢθὰ πῆθαινα ἡ νυχος σήμερα!..

"Ἀφῆσε δὲ τὴν τελευταία του πνοὴ σιγοτραγουδώντας τὸ πῖο ἀγαπημένο του κλέφτικο τραγοῦδι.

Κατὰ τὴν ὥρα τῆς κηδείας του ἐξεροράγῃ τρομερὰ καταιγίς. "Ἡ βασίλισσα Ἀμαλία, κοιταζοντας τὸν κατάμαυρο οὐρανὸ τὸν ὁποῖον διέσχίζαν ἀστραπὲς, ψιφύθισε λυπημένη:

— "Ο θεὸς οσέφτεται ὅπως κ' ἔμενε. Ἐξέρι τι ἄξιζε ὁ ἀποθῶνος.

Στὴν Γαλλία ὁ θάνατος τοῦ Κωλέττη ἐπροκάλεσε γενικὸν και ἐλλεικρινῆ πένθος. "Ἡ εἰρων αὐτοῦ ἀνητήθη στὴν πινακοθήη τῶν Βερσαλλίων.

"Ο Πρωθυπουργὸς Γκιζῶ ἐλελήθη ἐπίσης βαθύτατα γιὰ τὴν ἀπώλεια τοῦ ἐλεκτοῦ φίλου του και μεγάλου πολιτικοῦ. Ἐγράψε δὲ σχετικῶς σὲ μιὰ σελίδα τῶν Ἀπομνημονευμάτων του:

— "Ο πατριωτισμὸς, ἡ ἀπελευθέρωσις και τὸ μεγαλεῖο τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς; ἦταν τὸ μόνο πάθος τοῦ Ἑλλήνος πολιτικοῦ.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΑΡΩΝ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΚΛΕΜΑΝΣΩ

Τὴν 19 Νοεμβρίου 1918 μιὰ ἐπιτροπὴ βουλευτῶν ἐπεσεφῆθη ἐπὶ τὸν Κλεμανσῶ και τοῦ ζήτησε πληροφορίας γιὰ τις διαπραγματεύσεις πού ἐγίνονταν γιὰ τὴν ὑπογραφή τῆς εἰρήνης.

"Ο Κλεμανσῶ ἐξεφροδασθῆ πολὺ μικροχόλα γιὰ τις ὑπερβολικῆς ἀπαιτήσεις τῶν διαφόρων συμμάχων τῆς Γαλλίας.

— Οἱ Ἀγγγοι, εἶπε μετὰξὺ ἄλλων, χι! ζητοῦν ἀποικίες... πρέπει να ὁμολογήσουμε διως πὸς ἔξερουν να κάνουν καλὴ χρῆση τῶν γαιῶν πού καταλαμβάνουν. "Ὅσο γιὰ τοὺς Ἀμερικανούς, αὐτοὶ δὲ ζητοῦν τίποτε κ' αὐτὸ εἶνε τὸ φοβερότερο!

***

Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐπίσκεψη, τῆς ἐπιτροπῆς τῶν βουλευτῶν, κί-ποιος ἀπ' αὐτούς εἶπε στὸν Κλεμανσῶ πὸς «εθαύμαζε τὴν εὐφροσύνην του.»

— Μὰ ὄχι, ἀπήνητησεν, ὁ Κλεμανσῶ, δὲν εἶμαι διόλου ἔξυπνος. "Ἀν ἤμουν ἔξυπνος, ἢ και μόνον λίγο φιλόδοξος, ἔξερε τι θάκανα;

Ἢθὰ πῆθαινα σήμερα τὸ βράδυ. Ἢθὰ ἤμουν τοῦλάχιστον βέβαιος ἔτσι, πὸς θὰ μοῦ γινόταν μιὰ ὄραία κηδεία.

